

สถานะทางกฎหมายของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว

นางสาวพรนภา เลิศปัญญาวิทย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-009-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Legal Status of the Mittaphab bridge between Thailand and
Lao People's Democratic Republic

Miss Pornnapa Lertpanyavit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

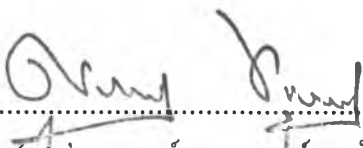
ISBN 974-636-009-4

Copyright of Graduate School Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์   สถานะทางกฎหมายของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว
โดย   นางสาวพรนภา เลิศปัญญาวิทย์
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์

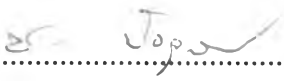

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ วิฑิต มันทาภรณ์)

..... กรรมการ
(ดร. พรชัย ด่านวิวัฒน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พจนานุกรม เลิศปัญญาวิทย์ : สถานะทางกฎหมายของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว (LEGAL STATUS OF THE MITTAPHAB BRIDGE BETWEEN THAILAND AND LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์, 170 หน้า. ISBN 974-636-009-4

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา และวิเคราะห์หลักกฎหมายตามที่ปรากฏในสนธิสัญญาต่าง ๆ และทางปฏิบัติของนานาชาติ (state practice) ในเรื่องสะพานระหว่างประเทศตลอดจนสนธิสัญญาที่กล่าวถึงเรื่องอื่นที่ใกล้เคียงกับเรื่องสะพานระหว่างประเทศ เช่น เรื่องอุโมงค์ระหว่างประเทศ โดยจะศึกษาเปรียบเทียบกับสนธิสัญญาดังกล่าว กับความตกลงว่าด้วยสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ว่าสะพานมิตรภาพแห่งนี้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับสนธิสัญญาอื่น และแนวทางปฏิบัติของนานาชาติ หรือมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างไร

ผลของการวิจัยพบว่าสถานะทางกฎหมายของสะพานมิตรภาพไทย-ลาวไม่ปรากฏว่ามีสถานะทางกฎหมายที่เป็นพิเศษ เพราะความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย กับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวว่าด้วยสะพานมิตรภาพไทย-ลาวยังคงยึดถือตามแนวทางปฏิบัติของนานาชาติเพียงแต่ก็มีความแตกต่างกันบ้างในบางกรณี อย่างไรก็ตามระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสะพานระหว่างประเทศถึงแม้จะมีทางปฏิบัติของนานาชาติที่สอดคล้องและมีทิศทางไปในแนวทางเดียวกันอยู่บ้าง แต่ก็ปรากฏว่าทางปฏิบัติของนานาชาติเองก็มีแนวทางที่แตกต่างกันไปอันเป็นผลทำให้ไม่สามารถสรุปทางปฏิบัติที่แน่นอนตายตัว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ายังไม่ปรากฏว่ามีหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่ถือว่าเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับได้โดยทั่วไปในเรื่องที่เกี่ยวกับสะพานระหว่างประเทศ และคงมีแต่เพียงแนวโน้มในทางปฏิบัติของนานาชาติ ซึ่งเป็นเพียงทางปฏิบัติที่อาจกลายเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศต่อไปได้ในอนาคตเท่านั้น ซึ่งก็ไม่ใช่การตัดสิทธิของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะทำสนธิสัญญาที่มีลักษณะเป็นการยกเว้น และเปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายเหล่านั้น โดยตกลงกันให้ใช้หลักการอื่นขึ้นมาแทนที่ในลักษณะที่เป็นกฎหมายที่อยู่ในรูปของสนธิสัญญา (Conventional Law) ดังนั้นแนวทางปฏิบัติที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดการแบ่งเขตอำนาจรัฐบนสะพานของประเทศไทย กับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งจะก่อสร้างขึ้นในอนาคต ปรากฏว่าแนวทางปฏิบัติของนานาชาติที่ละเว้นโดยไม่กล่าวถึงเส้นแบ่งเขตอำนาจรัฐบนสะพานน่าที่จะเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ภาควิชา .....นิติศาสตร์
สาขาวิชา .....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต .....รณนภ ใจปลั่งพานิช
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....ศ. ชุมพร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันมีค่ายิ่งและด้วยความห่วงใยเอาใจต่อศิษย์เสมอมาในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ประธานกรรมการศาสตราจารย์ วิฑิต มันทาภรณ์ และดร. พรชัย ด่านวิวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ต่อความกรุณาในการให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์จนทำให้มีเนื้อหาที่ครบถ้วน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณท่านกฤต ไกรจิตติ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายกองเขตแดน กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และดร. ธเนศ สุจารีกุล ที่ได้กรุณาในการให้ข้อมูล คำแนะนำ และข้อคิดเห็นอันมีค่ายิ่งต่อการเขียนวิทยานิพนธ์

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว รวมทั้งนายวิฑวัส ม่วงกุลที่ เป็นผู้ให้ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจที่ดียิ่งตลอดมา

พรนภา เลิศปัญญาวิทย์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ

บทนำ

- ความเป็นมาของแม่น้ำโขง และสะพานมิตรภาพไทย-ลาว	1
- วัตถุประสงค์ในการวิจัย	8
- ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	8
- สมมติฐานของการศึกษาวิจัย	8
- วิธีดำเนินการในการศึกษาวิจัย	8
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	9

บทที่ 1 ทางปฏิบัติของนานาชาติที่เกี่ยวกับการกำหนดเส้นแบ่งเขตอำนาจรัฐ

ตามแม่น้ำระหว่างประเทศ.....	10
1.1 ทางปฏิบัติของนานาชาติที่ใช้ลำน้ำระหว่างประเทศเป็นเส้นเขตแดน.....	10
1.1.1 กรณีที่ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดน	10
1.1.1.1 ความหมายของคำว่าร่องน้ำลึก	10
1. ความคิดเห็นของผู้เขียนตำรา	
กฎหมายระหว่างประเทศ.....	11
2. ความหมายที่ปรากฏอยู่ในสนธิสัญญา	11
3. ความหมายตามคำพิพากษา	12
1.1.1.2 กรณีที่ใช้ร่องน้ำลึกที่ลึกที่สุดเป็นเส้นเขตแดน.....	13
1.1.1.3 กรณีที่มีได้ใช้ร่องน้ำลึก ที่ลึกที่สุดเป็นเส้นเขตแดน.....	14
1.1.2 กรณีที่ใช้เส้นมัธยะของลำน้ำระหว่างประเทศเป็นเส้นเขตแดน	27
1.1.3 กรณีที่ใช้ฝั่งของลำน้ำระหว่างประเทศเป็นเส้นเขตแดน.....	31
1.2. แนวทางปฏิบัติของนานาชาติเกี่ยวกับการแบ่งเขตอำนาจรัฐบนสะพานข้ามลำน้ำ	
ระหว่างประเทศที่ใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดน.....	36
1.2.1 การใช้เส้นแบ่งกึ่งกลางสะพานเป็นเส้นแบ่งเขตอำนาจ.....	37
1.2.1.1 ตัวอย่างสนธิสัญญาที่ถือเอาเส้นแบ่งกึ่งกลางสะพาน	
เป็นเส้นแบ่งเขตอำนาจ	37

1.2.1.2	ข้อดีของการใช้เส้นแบ่งกึ่งกลางสะพาน เป็นเส้นแบ่งเขตอำนาจ	43
1.2.1.3	ข้อเสียของการใช้เส้นแบ่งกึ่งกลางสะพาน เป็นเส้นแบ่งเขตอำนาจ	44
1.2.2	การกำหนดเส้นแบ่งเขตอำนาจของรัฐบนสะพานให้ตรงกับ แนวเส้นเขตแดนในลำน้ำระหว่างประเทศ	45
1.2.2.1	ตัวอย่างสนธิสัญญาที่กำหนดเส้นแบ่งเขตอำนาจ ของรัฐบนสะพานให้ตรงกับแนวเส้นเขตแดน ในลำน้ำระหว่างประเทศที่ใช้แบ่งเขตแดน	45
1.2.2.2	ข้อดีของการกำหนดเส้นแบ่งเขตอำนาจของรัฐบนสะพาน ให้ตรงกับแนวเส้นเขตแดนในลำน้ำระหว่างประเทศ ที่ใช้แบ่งเขตแดน	49
1.2.2.3	ข้อเสียของการกำหนดเส้นแบ่งเขตอำนาจของรัฐบนสะพาน ให้ตรงกับแนวเส้นเขตแดนในลำน้ำระหว่างประเทศ ที่ใช้แบ่งเขตแดน	50
1.2.3	การละเว้นโดยไม่กล่าวถึงเส้นแบ่งเขตอำนาจรัฐบนสะพาน	51
1.2.3.1	ตัวอย่างสนธิสัญญาที่การละเว้นโดยไม่กล่าวถึงเส้นแบ่ง เขตอำนาจรัฐบนสะพาน	52
1.2.3.2	ข้อดีของการละเว้นโดยไม่กล่าวถึงเส้น แบ่งเขตอำนาจรัฐบนสะพาน	56
1.2.3.3	ข้อเสียของการละเว้นโดยไม่กล่าวถึงเส้น แบ่งเขตอำนาจรัฐบนสะพาน	57
1.2.4	การใช้เขตอำนาจรัฐร่วมกันบนสะพาน	57
1.2.4.1	ตัวอย่างสนธิสัญญาที่กล่าวถึงการใช้เขต อำนาจรัฐร่วมกันบนสะพาน	58
1.2.4.2	ตัวอย่างสนธิสัญญาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการกำหนดการ ใช้อำนาจรัฐร่วมกันบนสะพาน	59
1.2.4.3	ข้อดีของการใช้เขตอำนาจรัฐร่วมกันบนสะพาน	61
1.2.4.4	ข้อเสียของการใช้เขตอำนาจรัฐร่วมกันบนสะพาน	62
1.2.5	ทางปฏิบัติของประเทศไทยเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐบนสะพาน กับประเทศเพื่อนบ้าน	67

บทที่ 2	มูลเหตุปัญหาของสะพานมิตรภาพไทย-ลาวตามความตกลงระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย กับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวว่าด้วยสะพานมิตรภาพ.....	72
2.1.	ปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์บนสะพาน	76
2.1.1	ข้อขัดแย้งในเรื่องกรรมสิทธิ์ของฝ่ายไทย.....	77
2.1.2	ข้อขัดแย้งในเรื่องกรรมสิทธิ์ของฝ่ายลาว	78
2.2	ข้อขัดแย้งในการกำหนดเส้นแบ่งเขตอำนาจรัฐ	79
2.2.1	ข้อขัดแย้งทางฝ่ายไทย	
2.2.1.1	เพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และอนุสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ซึ่งวางระเบียบความ เกี่ยวพันระหว่างสยามกับอินโดจีนลงนาม กับคณะกรรมาธิการ.....	80
2.2.1.2	เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย	81
2.2.2	ข้อขัดแย้งทางฝ่ายลาว	
2.2.2.1	ในการกำหนดเส้นแบ่งเขตอำนาจของรัฐบนสะพาน.....	92
2.2.2.2	ทางปฏิบัติของบางประเทศในการกำหนดเส้นแบ่ง เขตอำนาจของรัฐตรงจุดกึ่งกลางสะพาน	93
2.3.	การประนีประนอมระหว่างประเทศไทย กับประเทศลาว.....	93
2.3.1	การแบ่งกรรมสิทธิ์บนสะพาน.....	95
2.3.2	กำหนดความร่วมมือทางกฎหมายแยกจาก การใช้อำนาจรัฐบนสะพาน	98
2.3.2.1	การกำหนดองค์กรในความร่วมมือทางกฎหมาย	99
2.3.2.1.1	องค์ประกอบขององค์กร	99
2.3.2.1.2	อำนาจ และหน้าที่ขององค์กร.....	100
2.3.2.2	หลักเกณฑ์การดำเนินการตามกฎหมาย.....	101
2.3.2.2.1	พิจารณาจากตัวผู้กระทำความผิด.....	106
2.3.2.2.2	พิจารณาจากตัวผู้ได้รับความเสียหาย.....	107
2.3.3	เรื่องการกำหนดเส้นเขตแดนบนสะพาน	113
บทที่ 3	ระบบการบริหารจัดการสะพานมิตรภาพไทย-ลาวตามความตกลงระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย กับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวว่าด้วยสะพานมิตรภาพ.....	115

3.1	การบริหารจัดการร่วมกันของทั้งสองรัฐบาล	
3.1.1	การรักษาความปลอดภัย.....	115
3.1.2	การบริหาร และการบำรุงรักษาสะพาน	115
3.1.2.1	จัดตั้งองค์กรบริหาร และหน่วยบำรุงรักษาสะพาน	115
3.1.2.2	กำหนดหน้าที่องค์กรบริหาร	116
3.1.2.3	กำหนดอัตราค่าผ่านสะพาน.....	117
3.2	การบริหารจัดการฝ่ายละส่วน	119
3.2.1	การวางระเบียบการผ่านแดน	119
3.2.2	การวางระบบจราจร	122
3.2.3	การกำหนดการแก้ไขข้อขัดแย้งบนสะพาน.....	122
บทที่ 4	ขอบเขตการบังคับใช้ความร่วมมือทางกฎหมายตามความตกลง	
	ว่าด้วยสะพานมิตรภาพไทย-ลาว	125
4.1.	การบังคับใช้ความร่วมมือทางกฎหมายตามข้อ 3 ของความตกลง	
	ว่าด้วยสะพานมิตรภาพไทย-ลาว	129
4.1.1	หลักเกณฑ์ในการดำเนินการตามกฎหมาย	
	ต่อผู้กระทำความผิด.....	129
4.1.1.1	พิจารณาจากคนชาติของรัฐคู่สัญญา.....	130
4.1.1.2	พิจารณาจากสัญชาติประเทศที่สาม.....	133
4.1.2	หลักเกณฑ์ในการดำเนินการตามกฎหมายใน	
	กรณีผู้ได้รับความเสียหาย	134
4.2.	การดำเนินการความร่วมมือทางกฎหมายต่อผู้กระทำความผิด	
	หรือผู้ได้รับความเสียหาย	136
4.2.1	คดีอาญา.....	136
4.2.1.1	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติไทย	
	และผู้เสียหายเป็นคนสัญชาติลาว	141
4.2.1.2	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติที่สาม	
	หรือบุคคลไร้สัญชาติซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรในราชอาณาจักรไทย	
	และผู้เสียหายเป็นคนสัญชาติลาว	141
4.2.1.3	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติที่สาม	
	หรือบุคคลไร้สัญชาติ ซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในราชอาณาจักรไทย	
	และผู้เสียหายเป็นคนสัญชาติลาว	141

4.2.1.4	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติลาว และผู้เสียหายเป็นคนสัญชาติไทย.....	142
4.2.1.5	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติที่สาม หรือบุคคลไร้สัญชาติซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และผู้เสียหายเป็นคนสัญชาติไทย.....	144
4.2.1.6	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติที่สาม หรือบุคคลไร้สัญชาติซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ถาวรใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และผู้เสียหายเป็นคนสัญชาติไทย.....	144
4.2.1.7	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติที่สาม หรือบุคคลไร้สัญชาติซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในราชอาณาจักรไทย และผู้เสียหายเป็นคนสัญชาติที่สามซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวร ในราชอาณาจักรไทย.....	145
4.2.1.8	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติที่สาม หรือบุคคลไร้สัญชาติซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในราชอาณาจักรไทย และผู้เสียหายเป็นคนสัญชาติที่สามซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ถาวร ในราชอาณาจักรไทย.....	145
4.2.1.9	กรณีที่ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดบนสะพาน แล้วหลบหนีไปยังประเทศของผู้ได้รับความเสียหาย	145
4.2.2	คดีแพ่ง.....	146
บทที่ 5 บทสรุปและเสนอแนะ		149
รายการอ้างอิง.....		154
ภาคผนวก		
ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย กับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวว่าด้วยสะพานมิตรภาพ.....		160
ประวัติผู้เขียน.....		170